

SPELEN MET EEN SCHAARKLOK

In officiële schaakwedstrijden wordt met een schaakklok gespeeld omdat je anders oneindig kan blijven nadenken. Gangbaar in Nederland zijn de digitale schaakklokken van het merk DGT (afkorting van Digital Game Timer) waarop elke seconde af te lezen is. Ook kan je daarop heel veel verschillende speeltempi instellen. De ‘vintage’ schaakklokken met twee uurwerken (klokken van b.v. Gardé of BHB) zijn sinds *The Queens gambit* populair.

Er zijn diverse speeltempi gebruikelijk:

Snelschaak: meestal 3, 5, 7 of 10 minuten voor de hele partij per persoon

Rapidschaak: tussen de 15 en 30 minuten per persoon voor de hele partij

‘Normale’ partijen: doorgaans 1½ tot 2 uur voor 40 zetten en daarna nog extra tijd voor de rest van de partij. Steeds vaker wordt er ook gespeeld met een vaste tijd per persoon voor de hele partij, bijvoorbeeld 1 - 1½ - 2 uur.

De klok is dus een hulpmiddel bij het gewone schaken, waar je even aan moet wennen. Het automatisme ‘zet doen - klok indrukken - zet noteren’ heb je vrij snel onder de knie. Bij de snellere vormen van schaken (snel- of rapidschaak) hoef je niet te noteren. De rol van de klok is daar cruciaal, want het gaat er om binnen de afgesproken tijd de partij te beëindigen.

Als je in een gewone partij nog maar weinig tijd over hebt (dat noemen we ‘*tijdnood*’) dan moet je snel(-ler) gaan spelen. Als je minder dan 5 minuten hebt, dan hoef je de zetten niet meer te noteren: dan gaat het alleen nog maar om je zet doen en de klok indrukken. Natuurlijk kan je ook remise aanbieden als je - in tijdnood - onzeker wordt door de klok, neemt de tegenstander het aan, dan heb je remise. Neemt de tegenstander het niet aan, dan weet je waar je aan toe bent: snel spelen!

Als je vlag valt dan heb je verloren, tenzij er met het materiaal op het bord geen mat mogelijk is. Als je vlag valt, maar de ander heeft bijvoorbeeld alleen een koning (waarmee hij geen mat kan geven), dan is de partij remise. Wanneer het verloren of remise is bij het vallen van de vlag, is een apart hoofdstuk. In het artikel *Regels voor snelschaak en rapidschaak* op mijn website (www.chessed.nl) kom ik daar uitgebreide op terug.

Als de tegenstander op tijd wil winnen (hij onderneemt geen ‘winstpoging’, maar doet alleen maar zetten om je vlag te laten vallen), dan kan je - als je minder dan 2 minuten hebt - de wedstrijdleider erbij roepen en remise claimen. De wedstrijdleider kan dan direct beoordelen of jouw claim terecht is of hij kan door laten spelen en kijken of er een winstpoging ondernomen wordt.

De bekendste klokken in de Nederlandse schaakwereld

DGT 2010: de meest gangbare digitale klok

De bekende houten Gardé-klok

De (kleine) plastic BHB-klok